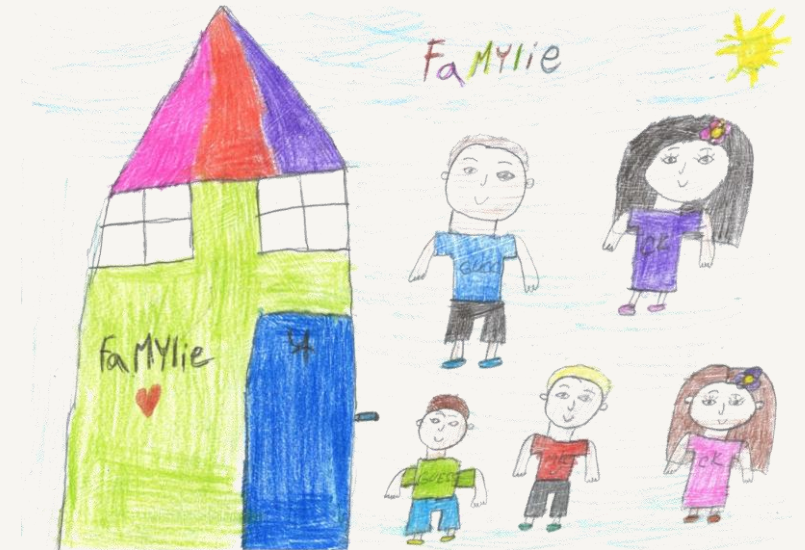

Neviditelné děti, nejednoznačné ztráty

Ambiguous Loss a zkušenosti českých dětí s uvězněným rodičem

Eliška Suchomel Dušková, PhD (Cantab.)
Institute of Criminology, University of Cambridge

Hlavní argument

CENTRÁLNÍ TEZE

Uvěznění rodiče není pouze fyzickou absencí.

Je to vztahová, institucionální, časová a materiální nejistota, která zasahuje celý rodinný systém.

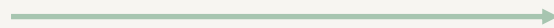
*kde je rodič?
kdy se vrátí?
kdo pečuje?
je kontakt
bezpečný?
lze o tom mluvit?*

Analytický posun

od evidence k prožívané nejistotě

Evidence

ukazuje, že dítě existuje jako
dítě uvězněného rodiče

Kvalitativní výzkum

ukazuje, jak tato situace
vstupuje do rutin, rolí,
komunikace, materiální stability
a důvěry v instituce

nejen počet dětí, ale povaha nejistoty

Výzkumný základ

51

rozhovorů

5–29

let

3

perspektivy

+

pozorování

děti a mladí dospělí · primární pečující osoby · odborníci z trestní justice

semi-strukturované rozhovory a etnografické pozorování

Ambiguous Loss (Boss, 1999; 2006): teoretický rámec

nejednoznačná, neukončená a obtížně ohraničitelná ztráta

Typ I

fyzická absence
psychologická přítomnost

rodič není doma, ale zůstává vztahově,
symbolicky a psychologicky přítomen

Typ II

fyzická přítomnost
psychologická absence

rodič se může fyzicky vrátit, ale nemusí
být vztahově nebo emočně dostupný

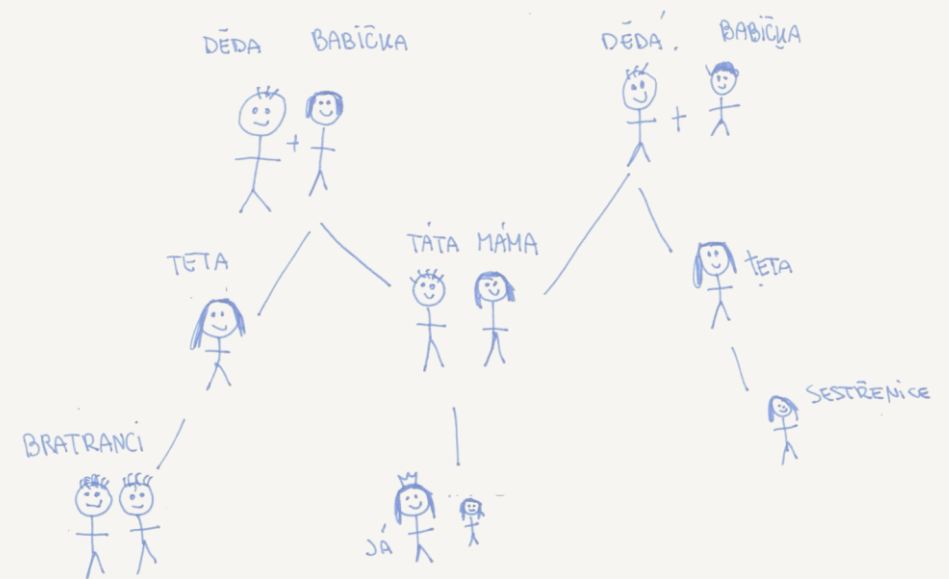
Přítomnost a nepřítomnost nejsou protiklady; v rodinném systému mohou existovat současně.

Boundary ambiguity a rodinný systém

Boundary ambiguity

nejistota ohledně toho, kdo do rodiny patří, kdo je mimo ni a kdo plní jaké role

Ambiguous Loss zde není psychologickou nálepkou, ale vztahově-systémovým rámcem.

Teoretický příspěvek – pět dimenzí nejednoznačnosti (Suchomel Dušková, 2025)

01

spatial

prostor a rutina

02

parental

rodičovské role

03

systemic

institucionální
pravidla

04

temporal

budoucnost a
návrat

05

financial

materiální
stabilita

Typologie posouvá debatu od obecné otázky, zda děti trpí absencí rodiče, k přesnější otázce, jaké druhy nejistoty jsou produkovány rodinou, věznicí, sociální podporou, ekonomickými podmínkami a časem.

Spatial ambiguity

*„Ještě jsme se nezaběhly do žádných rituálů...
Je to teď tak náročný, že nevím, co dřív.“*

Renata, uvězněný partner

Analytický bod

Nejde pouze o absenci rodiče, ale o rozpad běžné infrastruktury rodinného života.

Parental ambiguity

*„Občas zapomenou, že je to strejda,
tak mu řeknou ‚tatínek‘...
Mají ho hodně rádi, tak mu občas řeknou omylem tati.“*

Markéta, uvězněný manžel

Analytický bod

Dítě může vědět, kdo je jeho rodič, a přesto zažívat nejasnost v tom, kdo rodičovskou roli prakticky vykonává.

Systemic ambiguity

*„Ve vězení může zavolat jen on;
obráceně to nefunguje...
Nemůžu mu poslat ani zprávu.
Vězení je trestem pro nás, ne pro něj.“*

Renata, uvězněný partner

Analytický bod

Rodinný kontakt je závislý na pravidlech, která rodina často nemůže ovlivnit ani předvídat.

Temporal ambiguity / Ambiguous Gain

„Je asi pravda, že bude těžké si zvyknout, že bude zase s námi.“

Barbara, uvězněný partner

Analytický bod

Návrat rodiče může být nadějí, ale také novou destabilizací rodinných rolí a rutin.

Financial ambiguity

*„Bylo to velmi těžké...
Cítala jsem se sama a finančně to bylo velmi těžké...
Musela jsem všechno prodat.
Nechtěla jsem přijít o děti.“*

Tamara, uvězněný manžel

Analytický bod

Trest se překládá do bydlení, práce, péče, kontroly a každodenního přežití.

Informování dětí a situace pečujících osob

*„Já jsem nevěděl, že je ve vězení, takže jsem žil v takový nejistotě...
Snášel jsem to špatně kvůli tý nejistotě.“*

Daniel, 13 let, uvězněná matka

Informování dítěte je forma péče.

Péče se však neodehrává v ideálních podmínkách.

Je nutné brát vážně pocity, potřeby a kapacitu primárních pečujících osob.

Od empirické nejistoty k institucionální odpovědnosti

DATA JSOU NEZBYTNÁ, ALE SAMOTNÉ SPOČÍTÁNÍ NESTAČÍ

- 01 jasný účel sběru dat
- 02 návaznost podpory
- 03 ochrana soukromí
- 04 citlivý přístup k rodinnému kontextu

System sběru dat by měl umožňovat návaznost podpory, nikoli pouze administrativní evidenci.

Analytická opatrnost

Kategorie „dítě vězněného rodiče“ je

politicky užitečná

ale

analyticky nedostatečná

pokud zakryje odlišnost jednotlivých zkušeností: blízkost vztahu, násilí, institucionální péči, stigma, chudobu nebo dostupnost podpory.

ZÁVĚR

Sběr dat je nezbytný začátek, nikoli konec.

Zviditelnit děti znamená porozumět vztahové,
institucionální, časové a materiální nejistotě, ve které žijí.

Děkuji za pozornost.

Eliška Suchomel Dušková, PhD (Cantab.)

Institute of Criminology, University of Cambridge
